Ч. 17. Чернівці, понеділок дня 24. (3.) лютого 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину" виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
щодня кромі неділь і руских сьвят.

Редакция і Адміністрация „Буковини" находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером

Промова п. Ол. Барвіньского

в галицкім соймі дня 23. січня 1896 при мотивованю внесеня, щоби правительство в школах середних Галичини завело обовязкову науку обидвох язиків краєвих, руского і польского.

(Конець)

Можна почути і такі голоси, що не належить примушувати учеників до науки другого язика краєвого. На се передовсїм замітити мушу, що єсть велика ріжниця поміж примусом а обовязком і коли я ставив внесенє на заведенє науки обидвох краєвих язиків в наших школах середних, то мав я на думцї обовязкову науку а не примусову, як се подала одна тутешна часопись польска. Примус науки єсть заведений лише в школах народних; до шкіл середних нїхто не єсть примушений вчащати, отже скоро ученик вступає до школи середної, приймає обовязки приписані плянами науковими.

Руска молодїж в усїх середних школах (винявши академичну ґімназию у Львові, II. ґімназию в Перемишлї і рускі кляси рівнорядні в Коломиї) учить ся обовязково польского язика, окрім того учить ся ще майже без виїмок свого матернього язика і якось дає собі раду з тими предметами і з великим числом годин. Коли-ж би молодїж польска учила ся так само обовязково рускої мови, як вже хоч вчасти тепер учить ся, не вийшла би з того для неї не тілько нїяка шкода, а противно навіть значна користь.

Не тілько в урядах і судах, але взагалї в житю публичнім стрічає ся молодїж, входяча в житє практичне з мовою рускою і польскою, з письмом руским і польским. Знанє обидвох мов, одного і другого письма, дає їй спроможність сповнити свою задачу, як належить. Знанє обидвох язиків краєвих єсть не тільки домаганєм справедливости, але вимогою дїйстної потреби, улекшенєм і прискоренєм всякої роботи. Отже та обставина, що в краю майже всюди або хоч в значній части маємо дїло з обидвома язиками краєвими, ті практичні потреби житєві вимагають знаня обидвох язиків краєвих в слові і письмі, а се дасть ся докладно і справедливо перевести і осягнути лише обовязковою наукою.

Може однак хто замітити, що в західній части краю нема до того потреби. Заміт сей лише поверховний і не видержить основної критики. Передовсїм єсть в західній части краю лише 7 таких шкіл середних, де або зовсїм нема руских учеників, або дуже незначне число, а вже-ж молодїж і з тої части краю, відійшовши до практичних заводів, займає дуже часто становища в східній сторонї краю, а незнанє руского язика і письма справляє їй немалі трудности і перепони.

Але-ж розважмо просьвітні, культурні взгляди. Я не хочу тут виславляти анї переціновувати рускої мови і лїтератури, бо вже польскі учені і письменники як Бандке, Міцкевич, Раковецкий признали їй красу і вагу; вона вплинула немало на вироблєнє польскої лїтературної мови, а руска поезия степів украіньских натхнула найбільших польских поетів своєю чародійною силою. Хоч на Українї указом з 1876 р. наложено заборону для рускої лїтератури, а тут мусимо бороти ся з материяльним недостатком, руска мова і лїтература зробила в останних десятках лїт такий поступ і видала такі твори, які з великим хісном може читати і молодїж польска, а засноване катедри рускої мови і лїтератури в унїверситетї ягайлоньскім вийшло неперечно з оцїнки ваги і значіня сего предмету. Отже длячого-ж би не мала тої мови учити ся вся молодїж в школах середних?! Лише признанєм рівновартности обидвох язиків краєвих можна довести до успіхів і поступу, до спокою національного в краю. Вже давнїйше оден з поважаних послів польских висказав в сїй В. Палатї гадку, що тодї добре буде в краю, коли кождий Русин буде вміти по польски, і кождий Поляк по руски. (Я обмежив би се до інтеліґентної верстви в суспільности). В сїм висказї містить ся багато правди, бо одною з важних причин до національних суперечок єсть та обставина, що за мало себе обопільно знаємо, а польскій суспільности особливо трудно пізнати погляди, думки, змаганя Русинів задля незнаня руского письма, рускої мови і лїтератури. Заведенє обовязкової науки обидвох язиків краєвих в школах середних було би найпростїйшою дорогою до обопільного опізнаня. Єсть се справа трудна але дуже важна. Не лякаймо ся її порушити і довести до справедливого і успішного полагодженя, бо тим повнимо великий і важний обовязок для краю і держави. Суспільність руска як і польска не забезпечені перед потрясенями, які можуть тяжко діткнути обидві народности; нехай же скуплять свої сили і полагодженєм межинародних відносин зміцнять ся на чорну годину грози, яка може нас заскочити.

Я не був і не є оптимістом, але трудности і перепони не доводили мене нїколи до розпуки, до десперациї. Хочу вірити, що і се

---

1 **КЛОПОТИ САВЧИХИ.**

Оповіданє з маломіского житя.

Написав

ОСИП МАКОВЕЙ.

I.

Ви собі, що хочте кажіть, а різничка Катерина Савчиха, а з паньска Савкова, таки собі господиня не яби-яка, славна на ціле місто, тай мати дїтям одна з найлучших. Кажуть люди, що в неї троха язик за острий тай обмовити любить — ну, не велика то ще хиба, бо от Миляниха, також різничка і таки ціла панї, дві каменицї має і поля з пятьдесять морґів, а доньки єї то вже навіть не признають ся до міщанок і на Великдень гагілок разом з ними грати не хочуть, а проте обмовити любить, та ще й як! так що то зараз ціле місто знає, з кінця великого передмістя, аж по рогачку малого передмістя. А різничка Савчиха собі проста жінка, не панї, на місті мясо продавати не стидає ся, з хлопами, як треба, в голос висварить ся, і безрогу сама до дому на шнурі приведе, коли чоловік купить, — одним словом, їй — як простій жінцї — і не гріх і не сором, когось обмовити. А хиба єї саму не обмавляють, не провивають? Ну, от чоловік єї пише ся у всїх письмах Петро Савка, а чогож єго так нїхто не зве, тілько все Улан тай Улан? Колись, правда, служив Савка при уланах — ба, але-ж то ще не причина, ціле житє звати єго Уланом, а єго жінку Уланихою! Яка-ж она уланиха, коли при війску не служила тай за Савку вийшла замуж тодї, коли вже той вислужив свої лїта при війску?

Або от кажуть люди, що Савчиха скупа, така, кажуть, скупа, що аж встид людям сказати. Нїби то дїтям не жалує нїчого, але так деінде то страх скупа! За три ґрейцарі горівки собі жалує, хоч би який мороз був!

Ба! добре людям казати: „скупа", та як же Савчисї і не бути скупою? Одно, що чоловік зробив ся недбалий, затовстїв дуже, не їсть майже нїчого, але за то пє! Боже, як він пє! десять „гальб" пива, то єму нїчо; а пять фляшок вина то так, як би склянка води. Ну, а не треба вам казати, кілько на то гроший іде. Що заробить, то половину з того пропє; дїтям привезе мізерного обарінця, а сам пятку лишив за пиво. І не сам тілько пє, а ще й других напуває; ставить ся, а ту щоби хоч було з чого! І має-ж Савчиху серце не боліти? має-ж она не душити гроша?

А друге знов — коли вже на то прийшло, чому она скупа — самі знаєте, що часи тепер тяжкі. От пішла зараза на безроги, границю замкнули, продавати безроги нема кому, отже й купувати нема потреби, зарібку нема, а — так дома що заробиш? З поля жити? Та який там прожиток з тих кільканайцятьох морґів поля, що Савка має?! З готових гроший? Або їх так богато у куфрі? Савчиха тримає щось певно в зеленім куфрі, але кілько, то один тілько Господь тай Савчиха знає, бо людям тим не хвалить ся і до щадницї не дає, — небезпечно, ще би пропали, тай на що людям знати? Все-ж таки нема тих гроший так богато, щоби з них можна було вижити; зарабляти треба.

А вже коли так, то ще й третю причину має Савчиха рахувати ся з ґрейцаром. У неї-ж четверо дїточок! Найстарший Михась, чотирнайцятьлїтний син — Бог знає, що з него буде? Таке то якесь никле, слабе, — до ремесла не придасть ся, до латиньских шкіл посилати дорого коштує, — от клопіт тай тілько! Хорував, бідачиско, довгі лїта, аж мати на Кальварию на відпуст ходила і постановила собі через ціле житє в понедїлок скоромно не їсти — тай якось дитинї помогло. Але все ще сили у нього не богато, хоч і збитошний собі. А друга дитина, донечка Геленка, як мальована, така гарна вдала ся, що люди єї вже кілька разів урекли тай Савчиха мала клопіт. А третя дитина, то знов син, Стасьо „файний" хлопець, буцматий, вже до першої кляси ходить — сїм лїт минуло єму на теплого Олекси. Бутний вдав ся, як тато. Все коли тато впє ся і прийде до хати, то Стасьо ховає ся під ліжко і кричить: „тато піяк!", а Савка тілько регоче ся. Любить хлопчиска і все єму то рожків купить, то бонбонків або помаранчу принесе. А людям хвалить ся: „Нема, каже, як мій Стасьо мудрий! Там то вам штудерна голова! Що вже кому, а він менї каже: „Тато піяк!" А якже, кажу вам!" — І є ще у Савків трилїтний син Яньо, за котрого мама суботу постить, з того часу, як він тяжко хорував цілий місяць.

внесенє при всїх трудностях, хоч може не зараз, але небавом дійде до своеї мети, а сю надію покладаю в тій обставині, що внесенє се зволило поперти двох вельми знатних членів сеї В. Палати, оден з рускої, другий з польскої сторони. Поручаючи долю сего внесеня зрілій і сьвітлій розвазї В. Сойму, прошу відослати его до комісиї шкільної. (*Славно!*)

З галицкого сойму.

На 19-ім засїданю з дня 31-го сїчня с. р. мотивував пос. ґр. Войтїх Дїдушицкий своє внесенє в справі вкороченя шкідної дїяльности теперішних збіжевих бірж та забезпеченя рільників перед їх наслїдками; внесенє віддослано до комісиї краевого господарства.

Шкільна комісия здавала справу з предложеня видїлу краевого що-до поліпшеня бuту учителїв народних шкіл і предложила проект закону зі зміною артикулів 4, 11 і 16 закона з дня 15-го червня 1892 року. Комісия приняла майже без зміни всї внесеня видїлу краевого.

В зміненім артикулї 4-ім установляє ся, в який спосіб окружна рада шкільна має поступати при укладаню лїсти компетентів на посади.

В арт. 11-ім постановляє ся:

А) Річні платнї сталих учителїв народних дїлять ся на слїдуючі кляси: а) в школах звичайних: І. Кляса у Львові і Кракові в половинї посад 900 зр., в другій 800 зр. — II. кляса в Бялій, Дрогобичи, Ярославі, Коломиї, Новім Санчи, Перемишли, Ряшеві, Самборі, Станїславові, Тернополи, Тарнові 700 зр. — III. кляса в Бохни, Бродах, Бережанах, Бучачи, Горлицях, Городку, Яслї, Яворові, Коросні, Подґуржу, Сяноцї, Снятинї, Сокали, Стрию, Теребовли, Вадовицях, Величцї, Золочеві, Жовкві 600 зр. — IV. кляса в прочих містах і місточках для 25 прц. посад 600 зр., для 35 прц. посад 500 зр., для 40 прц. посад 450 зр. — V. кляса в громадах сїльских для 25 прц. посад кождого повіту 400 зр., для 75 прц. посад 350 зр. — б) в школах видїлових окремих і в поодиноких клясах шкіл видїлових получених зі звичайними: І. кляса 900 зр., II. кляса 800 зр., III. 700 зр., IV. у всїх иньших школах видїлових 600 зр.

Б) До найвисшої платнї 600 зр. в четвертій клясї шкіл звичайних можуть бути посуненї лиш учителї управляючі школами о пяти або більше клясах, також такі учителї тих шкіл, котрі мають іспит кваліфікацийний для шкіл видїлових.

В) Платня сталого молодшого учителя в першій і другій клясї платень шкіл звичайних, також в перших трех клясах платень шкіл видїлових виносить 60 прц. платнї старшого учителя школи, при котрій молодший учитель повнить службу. Платня молодшого учителя в третій і четвертій клясї платнї шкіл видїлових виносить 400 зр.; в пятій клясї платнї шкіл звичайних 300 зр. річно. За основу до обчисленя платнї молодшого учителя в школах звичайних першої кляси платнї приймає ся платню старшого учителя в квоті 800 зр.

Г) Винагорода учителїв, тимчасово установлених, означає кр. рада шкільна, однак она не може виносити меньше як 250 зр. річно анї перевисшати платнї учителя сталого, котрого місце учитель тимчасовий заступає.

В арт. 16-тім каже ся о мешканю. Кождому директорови, управителеви школи і учителеви, котрий сам один в школї учить, належить ся безплатне мешканє, по можности в будинку шкільнім. Коли нема мешканя, то належить ся винагорода з шкільного фонду місцевого. Всї иньші учителї сталі, а в містах і місточках також тимчасові побирають додаток на мешканє, у висотї 10 порц. їх платнї. — Постанови що-до обовязку доставленя учителям сїльским одного морґа рілї остали незмінені.

Крім того предложила комісия шкільна до ухвали такі резолюциї: Взиває ся правительство і кр. раду шкільну предложити статистичні дати що-до законного доставленя учителям одного морґа рілї — подати причини, длячого не можна було сего виконати і вказати средства заради, — розслїдити на скілько можна би було додати в поодиноких школах ще другий морґ рілї і кілько би се коштувало.

В ґенеральній дебатї спротивили ся пос. Крамарчик і Єнджейович резолюциї що-до обовязкового другого морґа поля, бо се не дало би лиш учителям сповняти свої обовязки. Пос. Пінїньский зазначив, що з огляду на стан буджету не можуть учителї надїяти ся через довші лїта поліпшеня своєї платнї, а тепер зробило ся, що було можна. Радив вплuвати на учителїв і учительских кандидатів в тім дусї, що не мають чого нарікати на свою долю і що їх стан вже не такий злий. Пос. Бойко взивав, щоби не щадити надто гроша на поліпшенє долї учительскої. Рівно-ж прихильно обговорював пос. Роттер незавидну долю народних учителїв і радив зменьшити їм лїта служби, а пос. Вуйцїк радив не боятись більших видатків на такі цїли. Пос. Абрагамович сказав, що з слів пос. Крамарчика видко здоровий суд, не так оно у послів з людового сторонництва, котрих промови здають ся взяті впрост з Kurjer-a Lwowsk-ого; піс896 сего також жаданя пос. Крамарчика будуть увзгляднені, а голоси других послів пролунають безслїдно. Дальше побільшенє платнї учительскої не наступить так довго, доки не буде винайдене нове жерело краевих доходів. Ректор краківского університету др. Смолька обставав за резолюциею що-до другого морґа ґрунту.

Пос. Вахнянин поясняє інтенциї комісиї шкільної що-до резолюциї о наданю учителям другого морґа рілї. Підносились в соймі голоси, як н. цр. пок. о. Качали, щоби школи народну зробити як найбільше практичною. Ті голоси не проминули безслїдно, бо кр. рада шкільна поступає в тім напрямі практичнім. Подїлено школи на сїльскі і міскі. Вислано певне число учителїв народних до шкіл рільничих. В тій цїли також уложено відповідно підручники шкільні, а учитель мусить мати певну скількість відомостий аґромічних. В тій гадцї комісия шкільна бажала подати учителеви нагоду стати малим практичним господарем. Рівно-ж тим способом можна було охоронити ся перед тягарами податковими, бо на кошти закупна другого морґа треба було би видати всього 1,200.000 зр., на проектоване підвисшенє платнї треба давати тепер по 104.000 зр. річно. З другого морґа рілї мав би учитель і ярину і всьо, що потрібне до скромного житя. Впрочім практика показала, що учителї держать ся тої школи радше, при котрій єсть ріля. Просить, щоби Сойм приняв резолюциї. — Пос. Бойко відпирає закиди пос. Абрагамовича; пос. Окуневский підпирає внесеня комісиї. Пос. Божиньский звернув ся против висказів, що нинїшна школа гірша від давнійшої, що жерелом того є поступованє інспекторів зміряюче до того, щоби погубити учителїв, дальше переношеня учителїв з оглядів службових і марнованє призначених на стипендиї фондів. Така критика не лежить в інтересї сїльского населеня; в 1872 р, видавав край на просьвіту 400.000 зр., а тепер $3^1/_2$ міліона, сї числа говорять досить виразно. Що-до перенесень учителїв, то се лежить часто в інтересї школи, сїльского населеня ба навіть самих учителїв. Фонди стипендийні не марнують ся, бо стипендиї дістають ся бідним селяньским синам, котрі без них не могли би удержати ся. Інспектори не суть неприятелями учителїв, а противно підпирають їх на кождім кроцї; зрештою мають они над собою зверхну власть, отже не суть необмеженими панами. Предложений проект закона є великим кроком наперед і певно причинить ся до зросту числа учителїв. Що-до другого морґу поля, то бесїдник сумнїває ся, чи дасть ся оно перевести, бо вже тепер є громади, де годї найти обовязковий один морґ поля.

Вкінци ухвалено цїлий проект, а викинено з него лише постанову що-до другого морґа поля.

Принято справозданє санїтарної комісиї о замкненю рахунків самостійних фондів за 1893 і 1894 р.; принято внесенє пос д' Абанкура

Ну, а дїточки коштують; не треба вам казати, що коштують; чим ростуть, тим більше видатків. Ще хлопцї, як хлопцї, що на одного за мале вже, то другий доносить, а от на Гелєнку і се і те треба справити; вже до школи ходить тай якось не випадає дитину пускати в лахах на місто. А ще до того Гелєнка — мамина пестійка; таке то і ладне і послушне і в школї вчить ся; сама професорка хвалила собі еї: „Нема то — каже — як ваша Гелєнка“ — так нїби то до Савчихи мала казати, а чи справдї так казала, знати певно не знаю, може й казала а може й нї. Але що правда, — Гелєнка таки ладна дївчина! А як еї мати прибирає! — як би яку панну. І парасольку їй від сонця і рукавички на руки і злоті сережки на уха, а як на сьвята, то мама із своїх грубих коралів наложить їй один шнурок на шию, — най люди видять і знають! Най їх в очи коле!

Та вже то люди і без того знають, що Савчиха — страх, як она свої дїти любить! Прийшло ся, знаєте, по сьвятім Петрі позїздили ся студенти з латиньских шкіл до дому, одні з Перемишля, а другі зі Львова: і Микола Стороньский, свояк Савчихи, тїтки син, тої що на великім передмістю — він уже найвисші школи скінчив, на професора вивчив ся, — і бурмистрові три сини і сусїда Мойки два сини, і Крукичів один і Милянів один — але, хто би їх там зрахував? тілько їх! Ходять собі они, ті студенти, по містї, та все то сьпівають вечерами — страх, як красно! — то купати ся ходять, збиткують, от як на вакациях! що мають робити?

А Савчиха то бачить тай їй дуже маркотно. Не того маркотно, що людскі дїти вчуть ся, а того, що їй прийшло на думку, може би й Михася дати також до латиньских шкіл? Сама думка о тім дуже еї зажурила, бо їй дуже жаль розлучати ся з Михасем. Він такий слабенький! нїби то збиткує і веселий, але що то! муха з него а не хлопець. Зріст великий, а сили мало. А хтож его на чужинї так припильнує, як мати?

І як отаке прийшло Савчисї на думку, то она не спала довго, аж перші півнї запіяли. А не спала тому, бо думки думала, чи посилати сина до Львова до шкіл, чи нї. Ту она собі мислить, як би то гарно було, коли би Михась був „ксьондзом“ або професором, або „адукатом“ — вже чим би там ему Бог позволив бути — а ту знов так їй жаль випустити Михася зі своеї опіки, що сама думка о тім лякає еї. Порадилась би з своїм чоловіком, та що „туман“ знає! Або він що розуміє? Хиба пиво пити та „вірджіна“ курити... Треба самій Савчисї рішати ся.

І рішила ся она. Зараз на другий день в недїлю пополудни пішла до тїтки Стороньскої на передмістю, до тої, що еї син на професора вивчив ся. Прийшла:

— Дай Боже добрийдень!

— Дай Боже здоровля!

— Я до вас, цьоцю, в гостї.

— Просимо, просимо. Сїдай, Касюню! Чим же менї тебе погостити?

— Нї, дякую, цьоцю; я отак хотїла поговорити з вашим паном... Миколою.

— Та він десь в садї, я его зараз закличу.

Закликала тїтка сина Миколу і він прийшов. Так і так, починає Савчиха,—хотїла бим Михася посилати до Львова, радьте, що робити, та не відраджуйте.

— А щож — каже Микола — як посилати то посилати. Сьвідоцтво Михася маєте?

— Маю; я принесла з собою.

Взяв пан Микола сьвідоцтво, дивить ся.

— Ну, — каже — не дуже оно добре, але від біди вистарчить.

А Савчиха аж схопила ся!

— Як — каже — недобре? Адже він щось там вчив ся, я професорови перед Петром дві шинки занесла, а він ще не дав доброго сьвідоцтва! Ану, читайте лїпше!

А Микола на то: — Вже ви, сестро, не

з завізванєм до правительства, щоби внесено оплату за доручене судових писем.

На вечірнім засїданю здавала дорогова комісия справу з внесеня пос. Жардецкого в справі зміни дорогового закона і поставила внесенє з завізванєм до видїлу краєвого, щоби на найблизшій соймовій сесиї поставив внесенє до поправи і доповненя обовязуючого закона дорогового, однак без зміни основ розкладу дорогових тягарів. В дискусиї предложив пос Середнявский, щоби відкинути внесенє комісиї, а приняти лише внесенє пос. Жардецкого. Пос. Щепановский предложив опустити у внесеню комісиї слова „без зміни основ розкладу", а додати слова „на основі рівности розкладу дорогових тягарів." За сею поправкою заявив ся також пос. Бойко. — По довшій дискусиї принято внесенє комісиї з поправкою пос. Щепановского.

Полагоджено вкінци кільканацять петиций, між иньшими відступлено петицию о утворене повітового суду в Підкамени, брідского повіту, видїлови краєвому до розгляду.

На 20-ім засїданю з дня 1-го лютого с. р. відослано справоздане видїлу краєвого в справі зміни соймової ухвали що-до будови льокальної зелїзниці Делятин-Коломия-Городенка до зелїзничої комісиї.

Приступлено до специяльної дебати над законом ловецким. Адміністрацийна комісия увагляднила деякі поправки, ставлені деякими послами; між иньшим згодила ся комісия на се, що властитель польованя мусить винагородити шкоду, зроблену дикими, коли буде доказано, що він на своїх обшарах годує диків та не виповняє відповідно свого обовязку нищеня диків. — Закон ухвалено в другім читаню без дискусиї.

Правнича комісия здавала справу з внесень послів і предложила слідуючі резолюциї:

Взиває ся правительство: I.) щоби як найскорше предложило проект закону о належитостях правних, одноцільний, ясний, зрозумілий, систематично оброблений, ухиляючий всї обовязуючі тепер закони і розпорядженя о стемплях і належитостях, а увагляднюючий при тім потребу полекшеня населеню; — щоби в згаданім проектї увагляднено також засаду що спадщини понизше 500 зр. вартости суть цїлком вільні від оплати скарбової; — II.) щоби, скоро би згаданий проект або реформа не могла бути довершена, признано дальші пільги в належитостях від перенесеня власности маєтків селяньских і маломіщаньских; — III.) щоби застановлено ся близше над реформою процедури судової в справах неспірних, іменно процедури спадкової, а в звязи з тим над реформою нотаріяту і внесло проекти законів на зменьшенє тягарів, получених зі справами спадковими при маєтках селяньских; IV.) щоби внесено новелю до закона о лихві в тім напрямі: а) щоби внесено дотеперішну постанову, що каригідна лихва заходить лише тоді, коли ствержено наведенє або приспішенє руїни маєткової позичаючого, б) щоби розширено понятє лихви також до лихварского визиску в торговли, в) щоби підтягнено під приписи о лихві визиск лихварский при викупнї грунтів селяньских.

В дискусиї представив пос. Каратницкий, які кривди дїють ся селянам в спадкових справах і як ріжнородно визискують селян жиди-лихварі, надаючи свому поступованю законні позори. По промові референта пос. Пінїньского принято всї резолюциї.

Адміністрацийна комісия, здаючи справу з внесеня пос Стили що-до чисельної льотериї, поставила внесенє, котрим взиває ся правительство, щоби всїми силами старало ся о внесеня чисельної льотериї. Принято резолюцию банкової комісиї з завивом до правительства, щоби при віднованю привілею австро-угорского банку увагляднено кредитові інтереси рільників.

Відчитано інтерпеляциї пос Новаковского в справі несаконного поступованя повітового секретаря Слонецкого в жовківскім повітї.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 3. лютого 1896. р.

„Швець знай своє шевство, а в кравецтво не мішай ся! Отся знаменита і глубокоумна приповідка народна, так гарно ілюстрована квітчиним „Салдатским портретом", пригадалась нам з нагоди загальних зборів львівскої „Народної Ради" з дня 30. п. ст. січня, а именно промови купця калуского Ярослава Коритовского, про котру „Дѣло" пише, що вона була „замѣтна"! „Попав ся менї (говорив після справозданя „Дѣла" п. К.) в руки лист, датований 22. жовтня 1892 р. до одного адвоката (ми скажемо виразно: пок. Д-ра Василя Дідошака Ред.) з підписом п. Александра Барвіньского. В листї стоїть написано: „Наша ситуация в дечім попсувала ся. Потребуємо поправи. В тій цїли збере ся наш кружок довірочний, на котрім буде і князь Адам (посол Сапіга!). Прибудьте а може і вас удасть ся вирвати з тої дїри." — З того письма показує ся, що п. Барвіньский орґанізував на свою руку кружки, в котрих засїдав п. Адам. О чім на таких кружках могла вести ся бесїда — чи о справах руских? (Голоси: Нї!). Се найлїпший доказ, що від таких людий, як п. Барвіньский, треба нам руками і ногами відгрібати ся."

Отсе та „замітна промова" п. Коритовского, що має служити „найлїпшим доказом", що від таких людий як п. Б-ий, треба нам руками і ногами відгрібати ся! Шкода лише, що п. К. не сказав в своїй „замітній промові" не подав заразом адреси „одного адвоката" — себ то пок. Дідошака, що гинув з недостатку в Бучачи (а згинув марно в Калуші), котрого „вирвати з тої дїри" заходив ся п. Барвіньский з своїми товаришами, щоб єму обезпечити місце у Львові, де міг би був віддати великі прислуги нашій справі своїм знанєм правничим. Очивидно прибравши таємничо цїлу справу і зробивши з сего якусь містерию твореня кружків, в котрих засїдав (?) кн. Адам Сапіга, вималював п. К. страшну картину народної зради і виснував з того внесене на вилученє п. Б-го з поміж руской суспільности. Отже тут нїчим довголїтна прилюдна дїяльність п. Б-го, нїчим дїла, на які можна вказати виразно яко придбані для руского народу заходами п. Б-го, — але п. Коритовский підносить приватний лист, в котрім впрочім розходило ся о поміч для пан. Дідошака, яко крітериюм, після якого належить видати осуд на політичну стійність особи п. Б-го. Було так, що свого часу Ст. Качала не тільки сходив ся з Поляками, а й був вибраний з західної Галичини послом і засїдав в польскім колї і окрім хиба москвофілів нїхто не посьмів підсувати єму які небудь зрадливі думки або змаганя, позаяк єго дїяльність прилюдно засьвідчала про єго характер. Було так і то ще дуже недавно, що й п. Романчук засїдав на довірочних нарадах, де був і кн. Адам, а нїкому не прийшло на думку з сего висновувати якісь зрадливі змаганя. Аж найшов ся чоловік, котрому якось не повело ся добре в крамарстві і пустив ся на поле політики та хоче грати ролю ментора і судиї. Не знаючи нї обставин, нї справи, про яку розходило ся, виступає перед зборами Народної Ради яко пропаґатор остракізму і кличе „разпни єго!" Нї! Ми зайшли задалеко в розкладі суспільности руской. Перший лїпший крикун (і чим лїпше потрафить кричати — тим „замітнїйша" єго промова) напкдає ся на ментора, кидає суд про людий, що весь вік свій тяжко напрацювали ся для народної справи і полишили на се докази, взиває збори, щоби руками і ногами відгрібувати ся від того або сего! На се ми мусимо сказати: Пане Коритовский — швець знай своє шевство, а в кравецтво не мішай ся! Пильнуйте лїпше своєї крамницї, а політику лишіть людям, що трохи більше до того мають від вас спосібностий і знаня!

Маленька відповідь. В 3-ім числї з дня 2-го с. м. старають ся *Буковинскї Вѣдомости* збити нашу відповідь в справі руской народної школи в Чернівцях і дїяльности п. Єрофтея Пігуляка в кр. радї шкільній. В полеміку запускати ся ми не думаємо, лише відповімо коротко: Що-до самостійної руской народної школи в Чернівцях то посли др. Стоцкий і Пігуляк піддержали дотичну резолюцию пос. Воляна, бо ся резолюция не є нїчого иньшого, як лиш жаданє „Руской Школи" в єї петициї з 1892 р. Коли окрім того ще пос. Стоцкий зажадав подїлу т. зв. православної народної школи в Чернівцях на руску і волоску, то сим ще зовсїм не убито резолюцию п. Воляна, а противно се доказує лише дбалість послів-народовцїв про руске шкільництво. Чому-ж не мали би черновецкі 10.000 Русинів жадати двох руских народних шкіл для себе, коли на 30.000 Нїмців є аж 9 нїмецких народних шкіл! Що посли-народовцї старали ся довести сю справу до успішного кінця, се доказують їх дотеперішні заходи і докажуть також їх жаданя в соймі. А коли *Буковинскї Вѣдомости* тому перечать; то ширять сьвідомо неправду! — Що-до дїяльности посла Пігуляка в кр. радї шкільній, то годї нам єї описати. Нехай редакция *Буковинскихъ Вѣдомостей* спитає ся о се свого інспіратора і покровителя, то може дещо довідає ся, єсли у того покровителя урядова тайна не богато значить. А ми скажемо, що годї нам від п. Пігуляка жадати інформаций в сих справах, бо він певно не зрадить нї одним словом наради над обсадженєм посади міского інспектора в Чернівцях, нї про поліпшенє платнї народних учителїв нї про свої заходи для добра руского шкільництва. А коли єму де-що не повело ся, то легко догадати ся чому, коли візьме ся на увагу, що він засїдає яко одинокий Русин против пять Волохів (союзників п. Тиміньского!), котрі не то що противлять ся всяким оправданим жаданям Русинів, а поступають навіть аґресивно! (Гл. Роґожешти, Іпотешти і т. п.) А як заступає п. Пігуляк руске шкільництво в кр. радї шкільній, нехай редакциї *Буковинскихъ Вѣдомостей* розкаже бар. Мустаца. Sapienti sat!

ТЕЛЕҐРАМИ „БУКОВИНИ".

з дня 3. лютого 1896 р.

Відень. Президент міністрів ґр. Бадені від'їхав вчера вечером, а міністер фінансів др. Білиньский по полудни до Будапешту. Міністер рільництва ґр. Ледебур від'їде туди у вівторок.

Софія. Князь Фердинанд принимав вчера пополудни міністра війни Петрова, опісля Стоїлова на кількагодинній авдиенциї. Кажуть, що міністри Стоїлов, Начевич і Петров були в ночи разом в палатї князя.

Софія. Сегодня зраня принимав князь Фердинанд митрополита Григорія, в полудне

гнївайте ся; я добре читав. А коли не вірите, то самі перечитайте.

— Ба коли я не вмію! — так Савчиха єму — і сїдає помалу на крісло.

— То дайте кому иньшому перечитати, а пересьвідчите ся. Я не маю причини вас дурити. Кажу отверто, що з таким сьвідоцтвом може Михася і не приймити до школи. Думаєте, що мало хлопців записує ся? Отож зпоміж них вибирають що лїпших.

Зажурила ся Савчиха дуже.

— Отже що ви менї радите робити? — питає ся по хвилї.

— Я би вас перше спитав ся о таке: чи ви конче хочете Михася посилати дальше до школи?

А Савчиху таке питанє аж вкололо.

— Та коли — каже — вашого тата стати було на то, щоби вас давати до шкіл, то й мене стане.

— Не в тім річ, сестро Касюню; то правда, що ви богатші від мого тата, але-ж бо ту не йде о то, тілько о що иньше. Правда, кождий чоловік хоче бути щасливий?

— Таже так.

— Ну, а як ви мислите, чи до того треба кінчити високі школи?

— Все панам лїпше, як нам. Вже ви менї не кажіть: От ви собі пан будете.

Микола гірко усьміхнув ся.

(Дальше буде).

знов Стоілова. Загальне враженє таке, що справа переходу кн. Бориса дасть ся щасливо закінчити.

Царгород. Після донесень амбасадорів можна надіяти ся скорого закінчення переговорів в справі передачі Цайтуна.

Софія. Agence Balcanique доносить: Президент міністрів Стоілов заявив по авдиенциї у князя Фердинанда, що князь згодив ся на перехід кн. Бориса. Проклямация появить ся завтра.

Атени. Вчера відбули ся похорони митрополита Германоса підчас великого здвигу народу. В церкві була королівска пара. Наслідник трону і другі князі ішли за трумною аж на кладовище. Ціла залога віддала почесні сальви.

Прага. Загальні збори асекурацийного товариства фабрикантів цукру австро-угорскої держави рішили одноголосно з нагоди ювилею 50-літного панованя цісаря жертвувати 500.000 зр. на побільшенє пенсий для інвалідів і вдовиць по членах сего закладу, і по слугах, що тепер у членів асекурацийного товариства служать і заобезпечені в сім товаристві.

ВИДАНЯ ВАСИЛЯ ЛУКИЧА.

I. ЛІТЕРАТУРНІ ЗБІРНИКИ:

1. **Ватра.** — В Стрию, 1887 р. 215 стор. в 8⁰. Ціна 1 злр.
2. **Квітка.** — У Львові, 1890 р. 128 стор. в 8⁰. Ціна 30 кр.
3. **Рідний зільник.** — У Львові 1891 р. 136 стор. в 8⁰. Ціна 30 кр.
4. **Левада.** — У Львові, 1892 р. 103 стор. в 8⁰. Ціна 25 кр.
5. **Рідна стріха.** — У Львові, 1894 р. 120 стор. в 8⁰. Ціна 25 кр.

II. ЗБОРОВІ ТВОРИ:

6. **Твори Василя Чайченка.** — (Оповідання) — У Львові, 1892 р. 207 стор. в мал. 8⁰. Ціна 80 кр.
7. **Твори Василя Чайченка** Том II. (Соняшний промінь). — У Львові, 1892 р. 174 стор. мал. 8⁰. Ціна 60 кр.
8. **Твори Василя Чайченка.** Том III. (На розпуттї) — У Львові, 1892 р. 210 стор. мал. 8⁰. Ціна 80 кр.

III. ПОВІСТИ, РОМАНИ, ХРОНІКИ І ОПОВІДАНЯ.

10. **Навіжена**, пов. Нечуя-Левіцкого. — У Львові, 1891 р. 84 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.
11. **Поміж ворогами**, пов. Нечуя-Левіцкого. — У Львові, 1893 р. 180 стор. мал. 8⁰. Ціна 40 кр.
12. **За громаду**, хрон. К. Т. Подоленка — У Львові, 1892 р. 94 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.
13. **Художник**, пов. Т. Шевченка переклад Ол. Кониського. — У Львові, 1894 р. 101 стор. мал. 8⁰.
14. **Між народ**, пов. М. Школиченка. — У Львові 1894 р. 92 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.
15. **Хо**, казка Михайла Коцюбинського — У Львові, 1894 р. 34 стор. 8⁰.
16. **Облога Буши**, пов. Мих. Старицкого. — У Львові, 1894 р. (кінчать ся друковати).
17. **Грішники**, роман-хроніка Олек. Кониського. — У Львові, 1895 р. 192 стор. мал. 8⁰. Ціна 50 кр.
18. **Пани й люди**, повість Володимира Левенка. — У Львові, 1893 р. 168 стор. мал. 8⁰. Ціна 80 кр.

IV. ДРАМИ.

19. **Лимерівна**, в 5 діях Панаса Мирного — У Львові, 1892 р. 67 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.
20. **Титарівна**, в 5 діях Марка Кропивницкого. — У Львові, 1892 р. 63 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.
21. **В темряві.** в 5 діях Мих. Старицкого — У Львові, 1893 р. 91 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.

V. ПІДРУЧНИКИ І ТВОРИ ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВІ.

22. **Руский правотар домовый.** Том. I. [Закон цивільний]. — У Львові. 1885 р. XVI і 432 стор. вел. 8⁰. Ціна 2 зр. 50 кр.
23. **Угорска Русь**, єї розвій і теперішний стан. — у Львові, 1887 р. 30 стор. вел. 8⁰. Ціна 15 кр.
24. **Юрий Коссован**, проба критичного розбору автобіоґ. його повістий і житеписи нап. Олек. Колесса, — У Львові. 1893 р. 99 стор. мал. 8⁰. Ціна 30 кр.
9. **Твори Карпенка-Карого.** (Мартин Боруля. Сто тисяч. Безталанна. Що було, те мохом поросло. Чабан). — У Львові, 1895 р. (кінчать ся друковати),

Всі повисші твори можна набути в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, ул. академічна ч. 8 і в Книгарні Ставропигійській.

Видає тов. „Руска Рада“ в Чернівцях. Відповідає за редакцию Осип Маковей. З друкарні Г. Чоппа.

